

Stippen en
pompoenen
De heilzame
kunst van
Yayoi Kusama

D5

130 migranten
verdrinken,
Europa kijkt toe

2-3

Na overleg met Schepen van Jeugd Nabila Ait Daoud richten we deze brief aan u. Dat zijn we verplicht, want het project dat vandaag op tafel ligt belangt evengoed het domein Jeugd als het domein stadsontwikkeling.

We staan vandaag met onze rug tegen de muur: we komen 1,6 miljoen euro te kort. Dat kunnen wij niet dragen.

Hoe De Wever El Kaouakibi
in alle discretie 1,2 miljoen euro toestak

4

© fdb

Oosterweel graaft in chemisch vervuilde grond

VERONTREINIGING Door de graafwerken voor de Oosterweelverbinding dreigt overal in Vlaanderen verontreinigde grond terecht te komen, waarschuwen milieuorganisaties. De grond bevat de chemische stof PFOS, nauwelijks afbreekbaar en mogelijk niet zonder gevaar voor de gezondheid.

Op de Antwerpse Linkeroever, nabij Zwijndrecht, zijn voorbereidende werken begonnen voor de aanleg van de Scheldetunnel, een cruciale schakel in het Oosterweeltraject. Op en rond die locatie zijn hoge concentraties PFOS vastgesteld. Dat is een chemische stof die gebruikt wordt om bijvoorbeeld tapijten en textiel water-, vet- en vuilafstotend te maken. Het behoort tot de bredere groep van PFAS. Dat zijn zogenaemde *forever chemicals*. Ze zijn heel moeilijk afbreekbaar en worden in diverse recente studies gelinkt aan mogelijke risico's voor de gezondheid, zoals een verstoorde hormoonbalans en een verhoogd risico op kanker. Dat de bodem op die locatie in het Antwerpse PFOS bevat, weet de overheid al langer. Maar doordat de uitvoerder van de Oosterweelwerken, Lantis, nu uitgerekend daar de schop in de grond zal steken, luiden organisaties als Bond Beter Leefmilieu en Greenpeace de alarmbel. 'Deze gronden mogen absoluut niet zomaar worden afgevoerd', schrijven ze in een collectief standpunt. De organisaties vrezen dat de verontreinigde grond buiten de werfzone gedumpt zal worden. De extreemst vervuilde grond zien ze in taluds en geluidsbermen op

Linkeroever terechtkomen, 'in plastic verpakt en met een te dunne bedekkingslaag'. Ze schetsen het scenario van een 'bovengronds stort' en eisen de 'onmiddellijke stopzetting van de grondverplaatsingen'.

Onderzoekers vonden in pissebedden, wormen en mezen vlak bij 3M concentraties PFOS 'die behoren tot de hoogste ooit gerapporteerd'

Een memo uit 2018, ingekeken door *De Standaard*, ondersteunt die bezorgdheden. Hij is opge maakt door het consortium RoTS (Rechtoever Tunnel Specialisten). Daarin wordt melding gemaakt van een aantal bodemstalen waarin de aanwezige concentratie PFOS substantieel boven de norm ligt die de Vlaamse afvalstoffenmaatschappij Ovam hanteert. Bij één staal is dat zelfs tot acht keer meer. Wie die meetresultaten toetst aan de veel strengere Neder-

landse normen, ziet dat zelfs de laagste waarde daar nog boven zit.

Lantis bevestigt dat het in bepaalde zones op de werf verhoogde PFOS-concentraties verwacht aan te treffen, maar zegt dat alle vervuilde grond 'binnen het projectgebied' zal blijven. Hij zal verwerkt worden in de berm rondom de Scheldetunnel, zegt Lantis-woordvoerder Annik Dirkx. Dat zal volgens haar gebeuren op een manier die door Ovam is goedgekeurd. De grond zal met waterdichte folie afgedekt worden, waardoor geen PFOS in de onderliggende grondlagen of in het grondwater kan terechtkomen. De zwaarst vervuilde grond, met concentraties waarvoor die oplossing niet toegepast mag worden, zou 'ter plaatse verwerkt worden volgens de geldende regels'.

Niet exclusief Antwerps

De belangrijkste wereldwijde producent van PFOS is het Amerikaanse bedrijf 3M, dat een vestiging heeft in Zwijndrecht, vlak bij de Oosterweelwerf. Tot begin jaren 2000 is daar PFOS geproduceerd. Ovam bevestigt dat bij 3M verhoogde concentraties PFOS in de bodem en het grondwater gevonden zijn 'die de normen voor industrieterreinen overschrijden'. Onder-

zoekers van de UAntwerpen hebben in de bodem en in pissebedden, wormen en mezen vlak bij 3M concentraties PFOS gemeten 'die behoren tot de hoogste ooit gerapporteerd in de wetenschappelijke literatuur', zegt bioloog Lieven Bervoets. 'De gemeten concentraties in eieren van kippen van bewoners in de nabijheid van het bedrijf overschrijden ruim de Europese consumptienorm.'

De concentraties nemen sterk af op verdere afstand van de 3M-fabriek. Toch is de verontreiniging geen exclusief Antwerps verhaal. Uit biomonitoringsonderzoek door de Vlaamse overheid blijkt dat PFAS terug te vinden is in het bloed van grote delen van de bevolking. In 2014 overschreed 77 procent van alle 50- tot 65-jarigen voor PFOS en de aanverwante stof PFOA waardes 'waarboven een nadelige impact op de gezondheid niet uit te sluiten is', zegt Ann Colles van Vito, medeauteur van het onderzoek. Eén procent had zelfs waarden in het bloed waarvan een impact op het lichaam bewezen is, met een toename van de cholesterol in het bloed met 5 procent.

Jef Poppelmonde, Stijn Cools

► Blz. 12-13 berichtgeving.

Wie nog geen vaccin kreeg, krijgt in Brussel een telefoontje

VACCINATIES Intense campagnes moeten de vaccinatiegraad van de (oudste) Brusselaars hoog krijgen.

De vaccinatiegraad onder de oudste leeftijdscategorieën in Brussel ligt rond de 70 procent. Daarmee haalt het de nationale doelstelling, maar er tekent zich wel een verschil af met Vlaanderen. Daar zijn bij de groep boven de 75 jaar meer dan negen op de tien mensen gevaccineerd. Door de lagere reactie op uitnodigingen voor vaccinaties is Brussel vrij snel moeten zakken in de leeftijds-piramide om de geleverde doses vlot te kunnen zetten. Vandaag kan iedereen ouder dan 51 jaar spontaan een afspraak maken.

Maar er is een soort 'tweede ronde' gaande voor de oudste leeftijdsgroepen. Zij krijgen telefoon van gemeentes en ziekenfondsen om zich toch nog te laten vaccineren. Ook via onder andere apothekers, huisartsen en lokale verenigingen wordt de oproep voor een vaccinatie versterkt.

'We blijven proberen, ook bij wie al een tijdje geleden de uitnodiging kreeg', zegt Inge Neven van de Brusselse gezondheidsinspectie. 'Het is belangrijk dat de vaccinatiegraad bij de risicogroepen zo hoog mogelijk ligt, ook omdat de kans bestaat dat jongeren zich minder willen laten vaccineren.'

Nikolas Vanhecke